

OPENBAAR LICHAAM

BONAIRE

Aan:
De Minister van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties
d.t.k.v. de Directie Constitutionele
Zaken/Rijksvertegenwoordiger
Herengracht 17,
Postbus 20011, 2500 EA
Den Haag
NEDERLAND

Uw brief/kenmerk

Ons nr. 2012006338

Onderwerp:
Wijziging grondwet

Kralendijk, 29 MEI 2012

Excellentie!

Het voorstel tot wijziging van de Grondwet is bij de Tweede Kamer ingediend in verband met de staatkundige positie van de openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba. Het gaat om het wetsvoorstel, de memorie van toelichting, het advies van de Raad van State en het verslag van de Tweede Kamer.

Er is aan het bestuurscollege om een reactie gevraagd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving, afdeling Constitutionele Zaken. Het college heeft de eilandsraad geadviseerd een onafhankelijke commissie in te stellen, die de raad ter zake van het benodigde advies kan voorzien. Tot de instelling van voornoemd commissie is het niet gekomen waardoor de PDB- en de MBL-fracties mij hebben verzocht hun standpunt aan u kenbaar te maken.

Gezien het vorenstaande doe ik u toekomen de standpunten van de PDB- en de MBL-fractie die als bijlagen bij dit schrijven zijn toegevoegd.

Hoogachtend

P. Silberie

Voorzitter, wnd eilandsraad

Bijlagen: Standpunten PDB- en MBL-fracties inzake grondwetwijziging
cc: Rijksvertegenwoordiger, kabgezag, ER-leden

Verzoeken bij beantwoording van deze brief datum, nummer en onderwerp te vermelden.
Post adres: Plaza Reina Wilhelmina 1, Kralendijk, Bonaire. Telefoon: + 599 717 5330. Telefax: +599 717 8416.

of E.I. Griffioen

BESTUURSKANTOOR BONAIRE			
Ingek	MAY 29 2012		
Vonnummer:	2012006329		
☒	Ged.	Ged.	Sec.

Fractie PDB

Aan mw. Dr. L.A. Emerencia
Voorzitter van de Eilandsraad van Bonaire
Plasa Reina Wilhelmina I
Kralendijk
Bonaire, Caribisch Nederland

Kralendijk, 28 mei 2010

Onderwerp: Wijziging Grondwet

Geachte mevrouw Emerencia,

1. Inleidende opmerkingen

Als reactie op de laatste alinea van uw brief gericht aan de raadsleden d.d. 16 mei jl., kenmerk 201200589-4, deel ik u namens de fractie van 'Partido Demokratiko Boneriano (PDB)' mede, dat wij uw laatste poging om de eilandsraad alsnog te bewegen in de richting van een gezamenlijk standpunt over bovenbedoeld voorstel van de Nederlandse regering op prijs hebben gesteld.

Ook onze fractie heeft tevergeefs geprobeerd om in de onderhavige voor de bevolking van Bonaire zeer belangrijke aangelegenheid alle vier fracties over te halen, ten einde als een eenheid een gezamenlijk standpunt te bepalen. Helaas hebben wij moeten constateren, dat de fractie 'Union Patriotico Boneriano (UPB)' en de éénmansfractie 'Frakshon Santana' die samen de kleinste meerderheid in de eilandsraad vormen, kennelijk kost wat kost willen voorkomen, dat wij het Nederlandse voorstel gezamenlijk met steekhoudende argumentatie aanvechten. Onze fractie heeft het daarom volstrekt zinloos geacht om in het onderhavige geval nog langer onze kostbare tijd te verspillen met het zoeken naar begaanbare wegen om de gewenste consensus te bereiken.

Wij zijn goed geïnformeerd dat in het politieke panorama van Bonaire mogelijk alléén de fracties van UPB en Frakshon Santana geen bezwaar hebben tegen het voorliggende Nederlandse voorstel. Uitgaande van de resultaten van de op 2 maart 2011 op Bonaire gehouden verkiezingen kan echter objectief worden vastgesteld, dat deze twee fracties op de keper beschouwd slechts een minderheid van de kiesgerechtigden die tijdens die verkiezingen een geldige stem heeft uitgebracht vertegenwoordigen.

a

Op de kandidatenlijsten van de PDB en de MBL en de kandidatenlijsten van de twee niet in de zittende eilandsraad vertegenwoordigde politieke partijen PHU en MLB zijn, na aftrek van de stemmen die op de kandidatenlijst van PHU individueel op naam heer R. Santana zijn uitgebracht, in totaal 4436 (zegge: vierduizend vierhonderd zesendertig geldige stemmen) uitgebracht. De UPB en de heer R. Santana, die zich na de verkiezingen afgescheiden heeft van de PHU en nu met de door PHU behaalde zetel een eenmansfractie in de eilandsraad vormt, vertegenwoordigen samen slechts 3109 (zegge: drieduizend honderdennegen) kiezers.

Het Nederlandse voorstel raakt het zelfbeschikkingsrecht van de bevolking van Bonaire aan de kern. Het algemeen belang van Bonaire is met de voorgestelde wijziging van de Grondwet op een indringende wijze in het geding. Onze fractie beschouwt het als politiek immoreel tegenover de bevolking van Bonaire om als eilandsraad stilzwijgend, zonder slag of stoot, toe te zien hoe het zelfbeschikkingsrecht van het volk van Bonaire wordt verkwanseld.

Nu gebleken is dat een gezamenlijke reactie van de eilandsraad op grond van opportunistische partijpolitieke overwegingen van de fracties van UPB en Frakshon Santana geen haalbare kaart is, heeft onze fractie gemeend individueel als volgt te moeten reageren op het onderhavige Nederlandse voorstel.

2. Reactie PDB op voorstel Nederlandse regering

Het voorstel dat de Nederlandse regering bij de Tweede Kamer heeft ingediend houdt voor zover hier relevant in het kort in, een verklaring, dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het opnemen van een constitutionele basis voor de BES. Onze fractie bestrijdt met klem, dat de in bedoelde verklaring beweerde grond voor de verandering in de Grondwet daadwerkelijk bestaat en legitiem is. Volstrekt onaanvaardbaar vinden wij bovendien als het de bedoeling is dat de door Nederland gewenste verandering, in vliegende haast in een eerste lezing door de Tweede Kamer wordt behandeld vóór de verkiezingen van 12 september a.s. De bezwaren van onze fractie kunnen als volgt worden toegelicht.

De bevolking van Bonaire heeft tijdens het referendum van 10 september 2004 in meerderheid gekozen voor een directe band met Nederland. Vervolgens heeft Nederland deze keuze op basis van afspraken met exponenten van de UPB uitgewerkt in de vorm van 'integratie' als openbaar lichaam ex artikel 134 van de Grondwet in het Nederlandse staatsbestel. Op grond van Resolutie nr. 1541, Principle IX, van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, kunnen zulke afspraken echter zeker niet bindend worden gemaakt, anders dan op grond van een nadrukkelijk mandaat van de bevolking van het afhankelijke gebiedsdeel. In dit kader geldt ook als een dwingende voorwaarde, dat die bevolking uitvoerig en neutraal wordt voorgelicht over alle voor- en nadelen van haar keuze.

Volledigheidshalve brengt onze fractie in verband met het voorgaande ook in herinnering, dat er op Bonaire, conform een op 20 oktober 2010 door de eilandsraad vastgestelde eilandverordening, op 17 december 2010 een referendum werd gehouden, waarbij aan de bevolking de keuze werd voorgelegd luidende: "Ik ben het ermee eens dat Bonaire een openbaar lichaam in de zin van artikel 134, van de Nederlandse Grondwet is geworden Ja (of) Nee.

Heel indicatief voor wat er onder de bevolking leeft ten aanzien van de afwijkende wijze waarop Politiek Den Haag met goedvinden van UPB invulling heeft gegeven aan haar eerder uitgesproken voorkeur voor een directe band met Nederland is, dat maar liefst 86,85% van de stemmers 'nee' had gestemd.

De strenge eisen die de internationale gemeenschap kennelijk stelt aan de erkenning van 'integratie' als vorm van zelfbeschikking, zijn gegrond op een gerechtvaardigde vrees dat (ex) koloniale staten deze vorm kunnen misbruiken om ongelijke verhoudingen voort te zetten of wederom in te voeren. Bovendien wordt met 'integratie' een vrijwel onomkeerbare situatie in het leven geroepen. Eenmaal geïntegreerd kan het geïntegreerde gebiedsdeel zich in beginsel niet meer uit die vorm losmaken.

Gelet op het voorgaande heeft onze fractie fundamentele en principiële bezwaren tegen de 'integratie' van Bonaire in het Nederlandse Staatsbestel. Daar komt nog bij dat deze 'integratie' door Nederland, kennelijk met goedvinden van de exponenten van de UPB in de eilandsraad en het Bestuurscollege, gekoppeld is aan een voor onze fractie onaanvaardbare permanente differentiatieclausule. Die clausule is namelijk niet in overeenstemming met de aanvankelijk aan de bevolking van Bonaire in het vooruitzicht gestelde gelijke rechten met bevolking in het Europees deel van Nederland. De als gevolg van deze clausule thans heersende ongelijkheid is zonder meer discriminatoir en wordt ook door een steeds groter groeiend deel van onze bevolking als zodanig ervaren.

Toen er op 15 juni 2009 met de steun van een meerderheid in de eilandsraad een bestuurscollege zitting nam onder signatuur van PDB, opteerden wij in eerste instantie om het proces van staatkundige veranderingen voor wat betreft Bonaire een andere wending te geven, in afwachting van het resultaat van een nieuw referendum. Aangezien het proces van ontmanteling van het land Nederlandse Antillen zich op dat moment al in een onomkeerbare fase bevond, werd uit oogpunt van verantwoord bestuur echter gekozen om het proces niet geheel te stoppen, maar te continueren voor wat betreft de aspecten van de taakverdeling.

Helaas reageerde de Nederlandse regering negatief op deze nieuwe situatie en ging onmiddellijk over tot opschorting van de financiële afspraken, die al eerder met Bonaire waren gemaakt in het kader van het staatkundige proces. Deze reactie vanuit politiek Den Haag had natuurlijk zeer nadelige gevolgen voor de bevolking van Bonaire.

Geconfronteerd zijnde met de zojuist vermelde feitelijke situatie besloot het nieuwe bestuurscollege van destijds alsnog het lopende proces conform de eerder gemaakte afspraken voort te zetten en af te ronden. De bezwaren van onze fractie waren recht overeind gebleven, maar onze focus was vanaf dat moment verschoven naar het moment van evaluatie als bedoeld onder punt 23 van de Slotverklaring van de Mini-conferentie van 10 en 11 oktober 2006. Onder dit punt zijn partijen namelijk overeengekomen, dat vijf jaar na het moment waarop de BES een staatsrechtelijke positie binnen het Nederlandse staatsbestel verkrijgen, de uitwerking door Nederland en de BES gezamenlijk wordt geëvalueerd.

De huidige status van Bonaire als integraal deel van Nederland in de vorm van een openbaar lichaam in de zin van artikel 134 van de Grondwet is constitutioneel verankerd in het Statuut. De achterliggende gedachte van Nederland was om eerst het eindmodel te bepalen en dan te bezien of, en zo ja in hoeverre de wijziging van Grondwet nodig zal zijn.

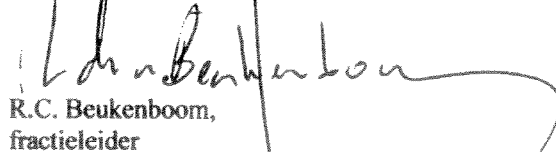
Ook uit de Voorlichting van 18 september 2006 van Afd. I van de Raad van State van het Koninkrijk blijkt dat een onmiddellijke verankering in de Grondwet van de status als openbaar lichaam geen dringende noodzaak was. Het is echter de Tweede Kamer die bij de regering aangedrongen heeft op een spoedige inbedding van de positie van de BES in de Grondwet.

Niettegenstaande de kennelijke wens van de Tweede Kamer, kan onze fractie zoals hierboven al uitvoerig is aangegeven onder geen beding aanvaarden, dat de huidige constitutionele status van Bonaire in strijd met geldende normen van volkenrecht eenzijdig in de Grondwet wordt verankerd, zonder een nadrukkelijk mandaat van de bevolking van Bonaire en zelfs zonder de resultaten van de overeengekomen evaluatie na 10 oktober 2015 af te wachten.

CONCLUSIE:

Al het voorgaande in aanmerking nemende verzoekt onze fractie u als voorzitter van de eilandsraad bij de Nederlandse regering te bewerkstelligen, primair dat het voorstel dat ingediend is bij de Tweede Kamer wordt ingetrokken en subsidiair dat het voorstel, gezien de huidige demissionaire status van de Nederlandse regering als controversieel wordt verklaard.

Hoogachtend,
Namens de PDB fractie in de eilandsraad van Bonaire

R.C. Beukenboom,
fractieleider

afel griffier

BESTUURSKANTOOR BONAIRE				
Ingek	MAY 29 2012			
Volgnummer	2012006331			
Ged.	Ged.	Ged.	Sec.	

Aan mw. Dr. L.A. Emerencia
Voorzitter van de Eilandsraad van Bonaire
Plaza Reina Wilhelmina 1
Kralendijk
Bonaire, Caribisch Nederland

Bonaire, 28 mei 2012

STANDPUNT MOVEMENTU BONEIRU LIBER (MBL)
m.b.t. GRONDWETSWIJZIGING

Geachte mevrouw Emerencia,

De MBL zal zich in dit stadium beperken tot een **juridische analyse van de differentiatieclausule zoals voorgesteld in het nieuwe artikel 132a lid 3 Grondwet.**

"For the record" eerst het volgende. Bonaire is op 10/10/10 een openbaar lichaam geworden in de zin van artikel 134 GW en is daarmee geïntegreerd in Nederland. Het openbaar lichaam Bonaire is *internationaalrechtelijk* een doodgeboren kind. Immers Principle IX(b) van VN Resolutie 1541 schrijft voor dat "the integration should be the result of the freely expressed wishes of the territory's peoples acting with full knowledge of the change in their status, their wishes having been expressed through informed and democratic processes, impartially conducted and based on adult suffrage. The United Nations could, when it deems it necessary, supervise these processes."

Het Bonairiaanse volk heeft echter tot op heden niet ingestemd met integratie. Weliswaar is de vraag of zij een openbaar lichaam wenste te zijn *ex post facto* (dus in strijd met het bepaalde in Principle IX(b) van VN Resolutie 1541) aan de bevolking van Bonaire voorgelegd in het referendum van 17 december 2010, doch *in dat referendum heeft een overweldigende meerderheid van de kiezers - 86,85 % - zich bovendien juist uitgesproken tegen integratie in het land Nederland.* De integratie van Bonaire in het land Nederland is derhalve strijdig met internationaalrechtelijke bepalingen. Het voorgestelde artikel 132a lid 3 Grondwet is discriminatoir en staat op gespannen voet met artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten (BUPO Verdrag). Hetgeen beoogd wordt met het nieuwe artikel 132a lid 3 GW wordt reeds afdoende geregeld in art. 1 GW, dat stelt dat gelijke gevallen gelijk worden behandeld, implicerende dat ongelijke gevallen ongelijk mogen worden behandeld.

Nu artikel 1GW door de integratie van Bonaire in het Nederlandse staatsbestel een op een van toepassing is op de BES-eilanden, is er derhalve geen enkel valide argument om een differentiatieclausule zoals neergelegd in het voorgestelde artikel 132a lid 3 GW in te voeren. Het argument gebruikt door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) overtuigt allerminst. Volgens de Minister is er sprake van "gescheiden rechtsordes" en is om die reden een uitdrukkelijke erkenning van de verschillen door de Grondwet wenselijk.

MOVEMENTU BONEIRU LIBER

Passangrahan, Plaza Reina Wilhelmina, Bonaire, Dutch Caribbean

Tel: (599) 717-4008 / Fax: (599) 717-6125 / E-mail address: movementu@gmail.com / www.vota-mbl.com

Bank: Meduro & Curiel's Bank (Bonaire) N.V. Account number 403.496.01 / Chamber of Commerce number 7687

De MBL is de mening toegedaan dat de minister van BZK geheel ten onrechte er vanuit gaat dat er sprake is van "gescheiden rechtsordes". De BES-eilanden zijn bij de transitie op 10/10/10 openbare lichamen in de zin van art. 134 GW geworden en daarmee **de iure geïntegreerd in de Nederlandse rechtsorde. Er is derhalve geen sprake van gescheiden rechtsordes!**

Dit vastgesteld hebbende, menen wij te hebben aangetoond dat het door de Minister van BZK gebruikte argument om een differentiatieclausule te rechtvaardigen geen steek houdt. Wij wijzen in dit verband nog op 2 artikelen van de hand van Prof. mr. Douwe J. Elzinga in "Binnenlands Bestuur" van resp. 11 december 2009 ("*Gerommel met Grondwet in Antillendossier*") en 27 augustus 2010 ("*Constitutionele schande Antillendossier*") waarin de Groningse hoogleraar staatsrecht de vloer aanveegt met de - notabene door de Raad van State niet, althans onvoldoende weerlegde - argumenten van de Nederlandse regering om te differentiëren in rechten en voorzieningen wanneer het de BES-eilanden betreft. Een kleine representatieve bloemlezing van citaten uit evengenoemde artikelen van Prof. Elzinga:

"De BES-eilanden worden onderdeel van het land Nederland en – zoals uittreure wordt beklemtoond – de Nederlandse grondwet is een op een en zonder enige uitzondering op deze Caribische eilanden van toepassing."

"Nu het gaat om Caribische Nederlanders, die ver weg wonen, kunnen kennelijk andere constitutionele standaarden worden aangehouden."

"Het is namelijk zeer de vraag of de BES-constructie een Grondwetstoets met vrucht kan doorstaan. Veel respect voor de grondwet is er in ieder geval niet. Via allerlei constructies en U-bochten worden de grondwettelijke regels omzeild en op een aantal onderdelen is strijdigheid."

Deze kritische woorden - van de hand van een van de meest gerenommeerde staatsrechtdeskundigen van Nederland - geven aan dat wanneer het BES-burgers betreft de Nederlandse regering het niet zo nauw neemt met grondwettelijke regels, getuige wederom de hierboven weergegeven drogredenering van de Minister van BZK omtrent "gescheiden rechtsordes".

CONCLUSIE:

De juridische conclusie van de MBL is dat de differentiatieclausule neergelegd in het voorgestelde artikel 132a lid 3 Grondwet discriminatoir is vanwege strijd met o.a. artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten (BUPO Verdrag) en internationaalrechtelijk onhoudbaar is.

MOVEMENTU BONEIRU LIBER (MBL)

Benito R. Dirksz
Fractieleider MBL

MOVEMENTU BONEIRU LIBER

Passangrahan, Plaza Reina Wilhelmina, Bonaire, Dutch Caribbean

Tel: (599) 717-4008 / Fax: (599) 717-6125 / E-mail address: movementu@gmail.com / www.vota-mbl.com

Bank: Maduro & Curjel's Bank (Bonaire) N.V. Account number 403.496.01 / Chamber of Commerce number 7687

